

BALTŲ KALBOTYROS ŽURNALUI *BALTISTICA* – 60 METŲ

Jono Kazlausko, Vytauto Mažiulio ir kitų Vilniaus universiteto (VU) baltistų iniciatyva 1965 m. pasirodė pirmasis žurnalo *Baltistica* sąsiuvinis. Nuo pat įkūrimo tai buvo savitas žurnalas, nesusijęs su sovietmečiu įprastomis mokslo darbų serijomis, skelbęs Rytų ir Vakarų pasaulio mokslininkų straipsnius šešiomis kalbomis. Pirmenybė buvo teikiama istoriniams, lyginamiesiems ir tipologiniams baltų kalbų ir jų tarmių tyrimams, baltų ir kitų kalbų ryšių klausimams, baltų kalbotyros istoriografijai, naujausių kalbotyros veikalų recenzijoms. Siekiant žurnalo sėkmės, reikėjo taikytis prie to meto konjunktūros, todėl įvadinį straipsnį parašė įtakingas valdininkas, Lietuvių kalbos ir literatūros instituto direktorius Kostas Korsakas, palinkėjęs redakcijai vienu iš svarbiausių savo uždavinių laikyti įvairiapusišką baltų-slavų problemos nagrinėjimą; kitas įtakingas valdininkas ir klasikinės filologijos specialistas Henrikas Zabulis buvo įtrauktas į leidinio redkolegiją. Nuo 2006 metų, atsižvelgiant į mažėjančią lingvistų dėmesį diachronijai, žurnale daugiau dėmesio skiriama sinchroniniams dabartinių baltų kalbų tyrimams, įskaitant eksperimentinius, gretinamuosius ir taikomuosius darbus.

Žurnale straipsnius, recenzijas ir informacijas skelbia viso pasaulio baltistai ir indoeuropeistai. Produktiviausi žurnalo autoriai – Zigmas Zinkevičius (171 publikacija) ir Vincas (Konstantinas) Urbutis (91 publikacija). Nuo 30 iki 70 publikacijų paskelbė Albertas Rosinas, Aleksas Girdenis, Algirdas Sabaliauskas, V. Mažiulis, Frederikas Kortlandtas, Williamas R. Schmalstieg, Jonas Palionis, Ericas P. Hampas, Raineris Eckertas, Vytautas Vitkauskas, Miguelis Villanueva Svenssonas ir Pietras U. Dinis.

Būtų galima paminėti gana daug straipsnių, – V. (K.) Urbučio, V. Mažiulio, Anatolijaus Nepokupno, Simo Karaliūno, Wojciecho Smoczyńskiego, – formavusių moderniąją baltų etimologiją. A. Girdenis ir A. Rosinas novatoriškomis publikacijomis pastūmėjo į priekį baltų fonologijos ir morfologijos tyrimus, skatino diskusijas. Diskusija dėl lietuvių rašomosios kalbos kilmės užsimezgė tarp Z. Zinkevičiaus ir J. Palionio – žymiausių šios srities specialistų, o dėl prūsų paminklų rašybos ir prūsistikos plačiau – tarp W. R. Schmals-

tiego ir Juleso Levino. Wolfgangas P. Schmidas sujudino baltistų bendruomenę savo hipoteze apie lemiamą baltų faktų reikšmę, tiriant senosios Europos hidronimus, W. Smoczyński – intriguojančiomis prūsų kalbos duomenų interpretacijomis. Pastarąjį dešimtmetį žurnalo puslapiuose baltų ir slavų akcentologijos klausimais diskutavo du žymūs kalbos istorikai – F. Kortlandtas ir Jay’us Jasanoffas.

Žurnalą rengia VU Baltistikos katedra, leidžia VU leidykla (iki 1973 m. rengė Lietuvių kalbos katedra, o iki 1992 m. leido *Minties* ir *Mokslo* leidyklos). Redaktoriai: J. Kazlauskas (1965–1970), V. Mažiulis (1970–1996), Bonifacas Stundžia (nuo 1996). Nuo 2009 m. organizacinius leidybos darbus koordinuoja redakcijos sekretorius Vytautas Rinkevičius. Nuo 2011 m. visas žurnalo turinys prieinamas internete, o publikacijos priimamos elektroniniu būdu. Kasmet išleidžiama po vieną žurnalo tomą, apimantį apie 20 autorių lankų ir sudarytą iš 2 ar 3 sąsiuvinų. Iki šiol publikuoti 59 tomai ir 8 priedai, o šiemet skaitytojams pristatomas jubiliejinis 60-asis tomas. Žurnalo 45–59 tomų leidybą ir elektroninės versijos sukūrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba, o šio – jubiliejinio – tomo pasirodymą remia Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija ir Valstybinė Lietuvių kalbos komisija.

Baltisticos 60-metis drauge su kolegų italų žurnalo *Res Balticae* 30-mečiu buvo iškilmingai atšvęstas 2025 m. spalio 23 d., vykstant XIV Tarptautiniam baltistų kongresui. Ta proga Vilniaus universiteto biblioteka parengė parodą „Baltistikos istorija Vilniaus universitete (1945–1990)“, autorė Snieguolė Misiūnienė. Vienas parodos stendas skirtas profesoriaus V. (K.) Urbučio (1925–2015), aktyvaus *Baltisticos* redkolegijos nario, šimtmečiui. Apžiūrėję parodą, kongreso dalyviai ir svečiai buvo pakviesti į Bibliotekos Baltąją salę, kur savo mintimis apie du baltistikos žurnalus dalijosi Bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė, VU Baltų kalbų ir kultūrų instituto direktorė Ėrika Sausverdė, Baltistikos katedros vedėja Daiva Sinkevičiūtė, žurnalo redkolegijų nariai Danielis Petit, P. U. Dinis ir Pēteris Vanagas, žurnalo *Acta Linguistica Lithuanica* buvusi redaktorė Grasilda Blažienė ir Lietuvių kalbos instituto direktorius Darius Ivoška. Renginį vedė *Baltisticos* redaktorius B. Stundžia.

Redaktorius